

Tarjányi Eszter (1962–2017)

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetének docense 2017 márciusában a Mindenki Akadémiáján előadást tartott Arany Jánosról *A népi sarjadéktól az Isten kérévéig* címmel. „Köt engemet a jó Isten kérévébe” – idézte azt a verset, amelyet a költő élete utolsó évében írt. Most már tudjuk, hogy a *Sejtelem* órá is vonatkozott: ugyanez év június 17-én, nem sokkal 55. születésnapja után, egy másik, hatalmasabb Mindenki Akadémiáján ő is ebbe a kérévébe került. Megrendítően tragikus és megfjejthetetlen ez az egybeesés: csak kevesen tudtak arról a súlyos betegségről, amellyel hősieen küzdött.

Tanulmányait az ELTE Bölcsészettudományi Karán végezte 1985 és 1990 között, magyar nyelv és irodalom, történelem és esztétika szakon. Kutatásainak egyik kérdése az volt, hogy a pontosan már nem definiálható racionalitáson túli világ, a „túlsó part” magyarázatainak milyen próbálkozásai voltak a 19. és a 20. század magyarországi művelődéstörténetében. Jósika Miklóst idézte: „mennyi kitalálhatatlan, mennyi fogalmainkon túlvívó s önkénytelen van létezésünkben s hogy annak szellemi hatásai nem sejdített csudákat rejtenek”. 2002-ben jelent meg *A szellem örvényében. A magyarországi mesmerismus, szellemidézés, teozófia története és művészeti kapcsolatai* című munkája, s ehhez az anyaghoz kapcsolódott a *XIX. századi magyar fantasztikus regények* kiadása (2000), amely kevésse ismert, kánonon kívülre került alkotásokat tartalmazott.

Az irodalmi műveket új szempontokkal vizsgáló elemzéseinek legkomolyabb és legterjedelmesebb megvalósítása az *Arany János és a parodisztikus hagyomány* (2013) című könyv volt, amely azt tanulmányozta, hogy a költőnek ilyen irányú hajlandósága hogyan teremtette meg a költemények rejtettebb értelmezését, újabb olvasási lehetőségeit. Munkájában felmerültek a textológia problémái is, többek között az, hogy a szövegek mai kiadójának milyen helyesbitendő, talán tisztázhatatlan hagyománnyal kell szembenéznie.

Két kritikai kiadásban vett részt: 2012-ben Jókai Mór 1861-ben és 1862-ben írt *Elbeszéléseit* jelentette meg, s az *Arany János munkáit* sajtó alá rendező munkaközösség tagjaként elkezdte a nagykörösi korszak kisebb költeményeinek feldolgozását. Ezt már nem tudta folytatni, így nem közölhette az *Iduna emléke* című versre vonatkozó tudnivalókat sem: „Egész teste fájdalom volt, / Egész lelke szeretet: / Az súlyától földbe hajolt, / Ez a mennybe sietett.”

Korompay H. János

MTA BTK Irodalomtudományi Intézet